

Hiszpańska prezydencja w EU High Risk Security Network

sprawowana przez Guardia Civil za pośrednictwem Grupo de Acción Rápida

Gregorio Salazar

Chodzi nie tyle o potrzebę wiedzy, ile o chęć dzielenia się nią.

Martin Schieffer, szef jednostki DG HOME-D2

W ostatnich latach celem radykalnego terroryzmu było dokonywanie niezwykle brutalnych ataków wymierzonych w infrastrukturę krytyczną (cywilną), cele wrażliwe i węzły transportowe w całej Europie. Aby uniknąć tego rodzaju aktów przemocy lub przynajmniej zapobiec wzrostowi ich liczby, państwa członkowskie Unii Europejskiej podejmują coraz więcej działań prewencyjnych, zdając sobie sprawę z potrzeby wdrożenia solidniejszych środków bezpieczeństwa i zapewnienia lepszego przygotowania. Osiągnięcie wyższego poziomu gotowości i bezpieczeństwa wymaga wypracowania wspólnej, transgranicznej strategii oraz wspólnych działań i zaangażowania w nie władz państwowych, stowarzyszeń zawodowych i podmiotów prywatnych. Istotne jest, aby tą współpracą objąć jak największą liczbę krajów – zarówno europejskich, jak i tych spoza Starego Kontynentu.

W odpowiedzi na te potrzeby i cele w ramach realizacji unijnego planu działania pod nazwą *Unia bezpieczeństwa: Ochrona przestrzeni publicznych*

(ogłoszonego w październiku 2017 r.) powstała EU High Risk Security Network (EU-HRSN) – unijna sieć mundurowych formacji specjalnych ds. działań wysokiego ryzyka.

Rysunek 1. Logo EU High Risk Security Network.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

Przy ogłaszaniu tego planu padły słowa:

W ciągu ostatnich trzech lat Unia Europejska i jej państwa członkowskie podjęły zdecydowane kroki w celu zapobiegania atakom terrorystycznym, wymiany informacji między państwami członkowskimi, przeciwdziałania radykalizacji postaw i lepszego zarządzania naszymi granicami. Jednak, jak pokazują ataki terrorystyczne przeprowadzone w Europie, konieczne jest zintensyfikowanie działań zapobiegawczych, aby uniemożliwić przeprowadzenie w przyszłości ataków takich jak te, które miały miejsce na ulicach Barcelony, Berlina, Londynu, Manchesteru, Nicei, Paryża czy Sztokholmu. Wspólnym mianownikiem tych ataków było dokonanie ich w przestrzeni publicznej. Chociaż ryzyka takich ataków nigdy nie da się całkowicie wyeliminować, istnieją konkretne rozwiązania operacyjne, które państwa członkowskie mogą podjąć przy wsparciu UE, aby lepiej chronić przestrzeń publiczną przed zagrożeniem terrorystycznym. Komisja zobowiązała się do zapewnienia specjalnego finansowania w wysokości ponad 118 mln euro, 11 mln euro w przyszłym roku, w celu zwiększenia wymiany najlepszych praktyk, opublikowania materiałów zawierających wytyczne dla państw członkowskich oraz wspierania współpracy między podmiotami lokalnymi i sektorem prywatnym (...). Komisja utworzy Forum Profesjonalistów, na którym specjaliści w zakresie egzekwowania prawa oraz istniejące sieci organów ścigania będą mogli dzielić się wiedzą

dotyczącą ochrony przestrzeni publicznej. Komisja ustanowi również sieć bezpieczeństwa na rzecz ochrony miejsc wysokiego ryzyka w celu organizowania wspólnych szkoleń i ćwiczeń dla organów ścigania, aby poprawić ich gotowość i zwiększyć zdolności reagowania¹.

Koncepcja EU-HRSN

Oficjalna inauguracja działalności sieci EU-HRSN nastąpiła 1 listopada 2018 r. Jej zadaniem jest integracja przedstawicieli europejskich mundurowych formacji specjalnych ds. działań wysokiego ryzyka (cywilnych i wojskowych), będących częścią organów ścigania lub jednostek wykonujących zadania wspierające działania operacyjne lub ochronne, w celu zapewnienia ochrony miejsc publicznych, celów miękkich oraz infrastruktury krytycznej przed aktami o charakterze terrorystycznym oraz wykrywania i ścigania ich sprawców. Powstanie sieci ma służyć usprawnieniu procesu wymiany wypracowanych taktyk, technik i procedur (*tactics, techniques, and procedures*, TTP) oraz budowaniu lepszej odporności na ataki. Wymiana ma obejmować dobre praktyki w zakresie zapobiegania atakowi terrorystycznemu, wykrywania i reagowania na jego pierwszą fazę, ale niekoniecznie dotyczyć zorganizowanej interwencji, zwykle przeprowadzanej przez rząd podczas rozmieszczania – w odpowiedzi na atak terrorystyczny – zasobów wykorzystywanych priorytetowo.

Prezydencja w EU-HRSN pozwala krajowi przewodniczącemu na wykorzystanie nie tylko zasobów zapewnionych przez Komisję Europejską, lecz także środków krajowych przeznaczonych na realizację wspomnianych wyżej celów. Pierwszą prezydencję sprawowała holenderska jednostka Koninklijke Marechaussee za pośrednictwem brygady Hoog Risico Beveiliging (HRB) i przy wsparciu Hiszpanii, która pełniła funkcję wiceprzewodniczącej. W dniu 1 lipca 2021 r. przewodnictwo objęła na kolejne 24 miesiące, zgodnie z postanowieniami Karty EU-HRSN, hiszpańska Guardia Civil, sprawująca je za pośrednictwem Grupo de Acción Rápida (GAR).

Grupo de Acción Rápida została utworzona w 1978 r. jako Unidad Antiterrorista Rural (UAR), a jej głównym zadaniem była walka z organizacją Euskadi Ta Askatasuna (ETA) – hiszpańską narodowosocjalistyczną grupą

¹ Unijny plan działania *Unia bezpieczeństwa: Ochrona przestrzeni publicznych*, październik 2017 r.

terrorystyczna, za sprawą której w ciągu 42 lat zginęło ponad 850 osób. GAR ma ponadczterdziestoletnie doświadczenie w walce z terroryzmem. Jednostka była wysyłana do Kosowa, Bośni, Afganistanu, Iraku, Haiti, Republiki Środkowoafrykańskiej i Libanu, m.in. pod auspicjami NATO i ONZ.

Rysunek 2. Logo Grupo de Acción Rápida.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

Z powodu pandemii COVID-19 niektóre działania EU-HRSN zostały wstrzymane lub opóźnione o dziesięć miesięcy. Doprowadziło to do przedłużenia o pół roku prezydencji sprawowanych najpierw przez holenderski HRB, a następnie przez hiszpańską GAR. Ta druga zakończy się 1 stycznia 2024 r. Negatywny wpływ na rozwój idei EU-HRSN wywarła śmierć płk. Jesúsa Gayoso Reya, szefa GAR i współzałożyciela EU-HRSN, który zmarł z powodu infekcji koronawirusem. Był on jednym z głównych animatorów zarówno tej, jak i innych inicjatyw UE. Miejmy nadzieję, że następną prezydencja, która będzie sprawowana przez portugalską Guarda Nacional Republicana (GNR), za pośrednictwem Grupo de Intervenção de Ordem Pública (GIOP), nie będzie musiała mierzyć się z tego rodzaju problemami. Nieprzewidziane wyzwania są domeną członków sieci EU-HRSN, ale gdy współpracują ze sobą ludzie o tym samym sposobie myślenia, to nie ma przeszkód nie do pokonania.

Cele EU-HRSN

Najważniejsze cele powstania sieci to:

1. Wymiana najlepszych praktyk, przeprowadzanie szkoleń krzyżowych, dzielenie się wiedzą na temat procedur i innymi szczegółami

- operacyjnymi oraz budowanie struktur współpracy na taktycznym poziomie dowodzenia i kontroli w celu poprawy odporności na akty poważnej przemocy lub terroryzmu wymierzone w cywilną infrastrukturę krytyczną, cele miękkie i węzły transportowe w państwach członkowskich UE.
2. Zwiększanie zasobów wiedzy wszystkich członków poprzez podejmowanie działań, dzięki którym wiedza na temat TTP, standardowych protokołów operacyjnych (*standard operating protocols*), oceny ryzyka i profilowania (prognostycznego) jest wymieniana w ramach szkoleń krzyżowych.
 3. Doradzanie organizacjom UE odpowiedzialnym za kwestie bezpieczeństwa z uwzględnieniem wniosków płynących z wymiany doświadczeń między państwami członkowskimi EU-HRSN.
 4. Dzielenie się zdobytymi doświadczeniami za pośrednictwem określonych kanałów komunikacji z innymi organizacjami współpracującymi w zakresie bezpieczeństwa w UE. Nie dotyczy to pracy nad wspólnymi standardami lub praktykami, ale obejmuje – w stosownych przypadkach i gdy jest to zgodne z prawem krajowym – dostosowanie najlepszych praktyk i taktyk oraz zebranie wypracowanych technik jako wspólnej doktryny, aby zapewnić im największą skuteczność. Celem jest uzyskanie efektu synergii, a służyć temu mają spotkania poświęcone procedurom działania kryzysowego obowiązującym w poszczególnych krajach i czerpanie z różnych rozwiązań.

Członkostwo w EU-HRSN

Członkami EU-HRSN są mundurowe formacje specjalne ds. działań wysokiego ryzyka (cywilne i wojskowe) będące częścią organów ścigania lub jednostek wykonujących zadania wspierające działania operacyjne lub ochronne w celu zapewnienia ochrony miejsc publicznych, celów miękkich oraz infrastruktury krytycznej przed aktami o charakterze terrorystycznym, a także wykrywania i ścigania ich sprawców.

Członkostwo w EU-HRSN jest możliwe po złożeniu pisemnego wniosku do przewodniczącego. Wniosek ten podlega zatwierdzeniu większością dwóch trzecich głosów państw członkowskich sieci. Jednym z warunków przyjęcia jest zaakceptowanie i podpisanie Karty EU-HRSN.

Alternatywną opcją jest członkostwo stowarzyszone, które umożliwia zainteresowanym stronom uczestnictwo w EU-HRSN bez spełnienia wszystkich wymogów dla członków sieci. Koszt takiego członkostwa nie jest jednak pokrywany z budżetu UE.

Struktura organizacyjna EU-HRSN

Struktura EU-HRSN obejmuje:

- a) kierownictwo w postaci: przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i grupy sterującej. Wiceprzewodniczący jest wybierany w głosowaniu wśród członków grupy sterującej i po 24 miesiącach automatycznie staje się kolejnym przewodniczącym. Pozwala mu to na zdobycie wiedzy, doświadczenia i zbudowanie sieci kontaktów, potrzebnych do właściwego kierowania EU-HRSN podczas prezydencji. W skład obecnej grupy sterującej wchodzi: przedstawiciele prezydencji (hiszpańska Guardia Civil za pośrednictwem GAR), wiceprezydencji (portugalska GNR za pośrednictwem GIOP), Belgii (Police Fédérale), Estonii (Kaitsepolitsei), Irlandii (Garda Síochána za pośrednictwem Special Tactics & Operations Command, STOC), Holandii (Koninklijke Marechaussee za pośrednictwem HRB) oraz jednostka D2 ds. terroryzmu w DG HOME (Directorate-General for Migration and Home Affairs, DG HOME-D2) jako stały obserwator;
- b) 25 pełnoprawnych członków (jednostek antyterrorystycznych) z 18 państw członkowskich;
- c) Norwegię, Wielką Brytanię i USA jako członków stowarzyszonych;
- d) sieć ATLAS (Atlas Network) i DG HOME jako obserwatorów.

Działania EU-HRSN

Sieć prężnie wymienia informacje z innymi antyterrorystycznymi inicjatywami Komisji Europejskiej oraz otrzymuje od nich organizacyjne i merytoryczne wsparcie. Dotyczy to przede wszystkim doświadczeń z prac nad tzw. taktyką Red Teaming² w ramach Policy Group on Public Spaces Protection,

² Red Teaming – rodzaj procedur związanych z oceną poziomu ochrony przed aktywnością o charakterze terrorystycznym oraz dotyczących działań zwiększających odporność na atak. Są one realizowane z wykorzystaniem systemów bezzałogowych (przypr. red.).

projektami realizowanymi w ramach podgrup bezpieczeństwa UE-USA (m.in. bezpieczeństwo wydarzeń specjalnych, seminarium na temat materiałów wybuchowych) oraz grupą unijnych doradców ds. budowania odporności na zagrożenia (Protective Security Advisors, PSA), która jest bardzo interesującą inicjatywą DG HOME-D2. Grupa ta składa się z wielu ekspertów z szeroką wiedzą specjalistyczną w zakresie ochrony przestrzeni publicznych (*public spaces protection*, PSP) oraz ochrony antyterrorystycznej podczas imprez masowych i ważnych wydarzeń z udziałem VIP (m.in. zagrożenia CBRN-E, C-IED, UAS/C-UAS³, snajperzy, ratownictwo taktyczne i reagowanie, K2 – jednostka ds. psów służbowych, budowanie odporności na zagrożenia hybrydowe w infrastrukturze krytycznej)⁴. Mogą być oni zorganizowani w małe zespoły, doradzające danej służbie lub rządowi oraz wspierające kompleksowe podejście do zagadnienia bezpieczeństwa.

Zdjęcie 1. Spotkanie grupy Protective Security Advisors.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

EU-HRSN prowadzi również intensywną wymianę z innymi sieciami UE, takimi jak ATLAS i ENLETS (The European Network of Law Enforcement Technology Services). Jest także reprezentowana na różnych forach,

³ CBRN-E (*chemical, biological, radiological, nuclear and explosives*) – zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne, jądrowe, wybuchowe; C-IED (*counter-improvised explosive device*) – zwalczanie improwizowanych urządzeń wybuchowych; UAS (*unmanned aerial system*) – bezzałogowy system powietrzny; C-UAS (*counter-unmanned aerial system*) – system zwalczania bezzałogowych systemów powietrznych (przyp. red.).

⁴ Szerzej na ten temat zob. R. Olszewski, B. Zapletal, W. Wojtas, *EU Protective Security Advisors – inicjatywa Unii Europejskiej wspierająca wysiłki państw członkowskich w zakresie ochrony obywateli i infrastruktury krytycznej przed zamachami terrorystycznymi*, „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” 2023, nr 4.

np. Operators and Practitioners, i ma ściśle powiązania z grupami roboczymi UE zajmującymi się taką problematyką, jak CBRN-E, UAS/C-UAS, EDD⁵. Wszystko to służy upowszechnianiu najlepszych praktyk w zakresie ochrony dużych wydarzeń, przestrzeni publicznych, węzłów transportowych i komunikacyjnych czy miejsc kultu religijnego. Aby zrealizować te cele, w ramach EU-HRSN utworzono pięć grup roboczych:

- WG 1 – *Threat and Risk Assessment* – zajmująca się oceną podatności na ataki terrorystyczne, koordynowana przez EU PSA,
- WG 2 – *Tactical Use of UAV/C-UAV*⁶ – zajmująca się bezzałogowymi statkami powietrznymi, koordynowana przez Hiszpanię (GAR),
- WG 3 – *Tactical Rescue and Response* – zajmująca się zagadnieniami z zakresu ratownictwa taktycznego i reagowania na incydenty wysokiego ryzyka, koordynowana przez Irlandię (STOC),
- WG 4 – *Human Factor* – zajmująca się zagadnieniami związanymi z doborem ludzi i procedurami ich szkolenia, koordynowana przez Holandię (policja krajowa),
- WG 5 – *Multi-agency command and control* – odpowiadająca za zarządzanie operacjami wysokiego ryzyka, koordynowana przez Wielką Brytanię (National Counter Terrorism Security Office).

Diagram. Grupy robocze działające w ramach sieci EU-HRSN.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

⁵ EDD (*explosives detection dogs*) – psy do wykrywania materiałów wybuchowych (przyp. red.).

⁶ UAV (*unmanned aerial vehicle*) – bezzałogowy statek powietrzny; C-UAV (*counter-unmanned aerial vehicle*) – system zwalczania bezzałogowych statków powietrznych (przyp. red.).

Podczas obecnej hiszpańskiej prezydencji zostały podjęte (wspólnie z grupą sterującą) starania w celu wypracowania nowego podejścia do problematyki dotyczącej ochrony wydarzeń. Z doświadczeń GAR wynika bowiem, że nie ma lepszego sposobu wymiany wiedzy i dobrych praktyk niż praca w terenie, stawianie czoła realnym wyzwaniom i stosowanie różnych TTP, opracowanych w odmiennych środowiskach i ramach prawnych, oraz konfrontacja z wrogimi TTP napotykanymi w pracy służb poszczególnych krajów członkowskich. Z tego sposobu wymiany wiedzy i doświadczeń skorzystano po raz pierwszy w historii sieci EU-HRSN we wrześniu 2022 r. w Templemore (Irlandia), do którego irlandzka policja (Garda Síochána) zaprosiła ponad 60 ekspertów z 12 różnych krajów. Byli to specjaliści w dziedzinie ratownictwa taktycznego i reagowania kryzysowego, przedstawiciele wszystkich podmiotów, które byłyby zaangażowane w rzeczywistą sytuację wymagającą interwencji.

Z kolei w listopadzie 2022 r. w Logroño (Hiszpania), na Experiences Polygon for Special Forces (UAR, GAR i CoEST⁷), w celu wymiany doświadczeń spotkali się członkowie grupy WG 2. Byli wśród nich eksperci ze Stanów Zjednoczonych (FBI), Belgii, Portugalii, Francji i Irlandii.

Zdjęcie 2. Spotkanie grupy roboczej WG 2 – wymiana doświadczeń w zakresie C-UAS.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

⁷ CoEST (Centre of Excellence for Special Training) – Centrum Doskonałości ds. Szkoleń z Technik Specjalnych (przyp. red.).

Prace grupy WG 1 rozpoczęły się kilka tygodni później w Brukseli. W związku z tym, że są one ściśle powiązane z działaniami grupy EU PSA i osób zajmujących się taktyką Red Teaming, skorzystano z okazji, aby osoby zaangażowane w te trzy inicjatywy UE mogły wymienić się swoją wiedzą.

Zdjęcie 3. Spotkanie grupy roboczej WG 1 oraz osób zajmujących się taktyką Red Teaming w EU PSA.

Źródło: materiały własne Grupo de Acción Rápida.

W 2023 r. w Londynie odbyły się spotkanie grupy WG 5 oraz warsztaty na temat ataków terrorystycznych przeprowadzanych z wykorzystaniem pojazdów taranujących. Na drugą połowę roku zaplanowano spotkanie grupy WG 4, konferencję generalną, spotkania grupy sterującej oraz wspólne szkolenia i inne formy wymiany wiedzy organizowane w celu zwiększania odporności na terroryzm i stwarzania warunków utrudniających podejmowanie różnego rodzaju aktów terrorystycznych.

Działalność EU-HRSN nie ogranicza się tylko do obszaru UE. Bezpośrednio lub pośrednio wspiera ona również inne inicjatywy Unii poza jej granicami poprzez takie projekty, jak: GAR-SI SAHEL (Groupes d'Action Rapide – Surveillance et Intervention au Sahel), obejmujący Mauretanię, Burkina Faso, Mali, Niger, Senegal i Czad, już zakończony CT MENA (Counter-terrorism in the Middle East and North Africa) dotyczący Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz CT Public Spaces – w Ghanie, Kenii i Senegalu.

Sieć EU-HRSN jest potrzebna i dlatego ta inicjatywa będzie się rozwijać, gdyż zagrożenia terrorystyczne niestety nadal będą istniały. Wypracowanie wspólnego języka w środowisku antyterrorystycznym, dzielenie się wiedzą specjalistyczną i budowanie zaufania ma służyć stworzeniu silnego

zespołu, skutecznie przeciwdziałającego zagrożeniom terrorystycznym. EU-HRSN może okazać się jednym z najlepszych narzędzi w walce z tymi zagrożeniami.

Przydatne linki

CT Public Spaces:

<https://www.ctpublicspaces.eu/>

EU PSA:

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/eu-protective-security-advisors-eu-psa_en

GAR-SI SAHEL:

https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/region/sahel-lake-chad/regional/gar-si-sahel-groupes-daction-rapide-surveillance-et-intervention_en

Sieci i inicjatywy UE:

<https://ec.europa.eu/newsroom/pps/items/715174/en>

Unijny plan działania na rzecz wspierania ochrony przestrzeni publicznej:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0612>

Kontakt: Presidency@HRSN.EU

Gregorio Salazar

Oficer operacyjny, a później instruktor. Specjalizuje się w ratownictwie taktycznym i reagowaniu, strzelectwie wyborowym, samobronie policyjnej oraz ćwiczeniach interwencyjnych i strzeleckich. W latach 2014–2018 był oddelegowany jako szef ochrony Ambasady Hiszpanii w Wielkiej Brytanii. Strateg hiszpańskiej prezydencji w EU High Risk Security Network. Przez ponad 20 lat służył w formacji Guardia Civil. Dzieli się wiedzą i doświadczeniem w środowisku międzynarodowym.